

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ШИМАНСЬКИЙ Назар Анатолійович

УДК 368

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«Розвиток страхування життя в Україні в сучасних умовах»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

_____ Назар ШИМАНСЬКИЙ

Керівник роботи
Шубенко Інна Андріївна,
к.е.н., доцент

Житомир - 2025

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент: доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, к.е.н., доц. Цегельник Ніна Іванівна

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № ____ від « ____ » червня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Назар Анатолійович ШИМАНСЬКИЙ захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

« ____ » червня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Шиманський Н.А. Розвиток страхування життя в Україні в сучасних умовах. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» подана до Поліського національного університету (Житомир, 2025).

У кваліфікаційній роботі досліджено стан та динаміку розвитку страхування життя в Україні, зосереджено увагу на особливостях функціонування страхових компаній в умовах економічної нестабільності. Проведено аналіз діяльності «СК «ТАС Life», зокрема динаміки страхових премій, виплат, резервів і структури страхового портфеля компанії у 2022-2024 роках.

Визначено основні чинники, що впливають на розвиток ринку страхування життя, а також бар'єри, які стримують його зростання. Надано пропозиції щодо покращення функціонування ринку через підвищення фінансової грамотності, цифровізацію процесів та удосконалення страхових продуктів.

Ключові слова: страхування життя, ринок страхових послуг, страхові премії, страхові виплати.

ANNOTATION

Shymanskyi N.A. Development of life insurance in Ukraine in modern conditions. – Qualification paper on manuscript rights.

Qualification paper for the Bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance – Polissia National University, Zhytomyr, 2025.

The qualification paper examines the state and dynamics of life insurance development in Ukraine, focusing on the peculiarities of insurance companies' functioning in conditions of economic instability. An analysis of "TAS Life" Insurance Company's activities was conducted, particularly the dynamics of insurance premiums, payments, reserves, and the structure of the company's insurance portfolio in 2022-2024.

The main factors influencing the development of the life insurance market, as well as the barriers hindering its growth, have been identified. Proposals for improving the market's functioning through increasing financial literacy, digitalization of processes, and enhancing insurance products have been provided.

Keywords: life insurance, insurance services market, insurance premiums, insurance payments.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Теоретико - практичні засади розвитку страхування життя.....	7
Висновки до Розділу 1	10
Розділ 2. Аналіз розвитку страхування життя в Україні у сучасних умовах.....	12
Висновки до Розділу 2	19
РОЗДІЛ 3. Перспективи та прогноз розвитку страхування життя в Україні.....	20
Висновки до розділу 3	24
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах глобальної економічної та соціальної нестабільності, викликаній як зовнішніми, так і внутрішніми факторами, зростає потреба громадян у фінансовій безпеці. Одним із ключових інструментів забезпечення такої безпеки є страхування життя, яке водночас виконує функцію довгострокового заощадження та соціального захисту. Україна, як держава з розвиненою фінансовою інфраструктурою, має потенціал для активного розвитку цього сегмента страхового ринку, особливо з огляду на підвищений рівень ризиків, пов'язаних із війною, політичною нестабільністю та економічними викликами.

Проблематика ролі та розвитку страхування життя в Україні є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Вагомий внесок у розробку теоретичних та прикладних аспектів цієї тематики зробили такі дослідники, як Акімова О.М., Бегун С.В., Варналій З.С., Віленчук О.М., Гончаренко Н.М., Добровольська О.В. Їхні праці присвячені питанням удосконалення механізмів функціонування страхового ринку, підвищення ефективності страхового захисту та формування фінансової стійкості страхових компаній. Незважаючи на значні дослідження, комплексна діагностика страхування життя в умовах нестабільності та ризиків потребує подальшого опрацювання. Це ускладнює формування дієвих механізмів страхового захисту та обмежує довіру до системи.

Мета кваліфікаційної роботи спрямована на вдосконалення розвитку страхування життя в Україні в умовах невизначеності, зокрема на прикладі діяльності «ТАС Life», а також на виявлення основних чинників, які впливають на ефективність цього процесу.

Предмет і об'єкт дослідження. *Об'єктом дослідження* є процес розвитку страхування життя в Україні. *Предметом дослідження* є сукупність теоретико-методичних, організаційних та соціально-економічних аспектів функціонування страхування життя, що визначають особливості його розвитку в умовах невизначеності.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано абстрактно-логічний метод для визначення сутності страхування життя та його ролі в системі соціального захисту населення; методи аналізу і синтезу для дослідження теоретичних підходів до функціонування страхового ринку; метод порівняльного аналізу для зіставлення тенденцій розвитку страхування життя в Україні та країнах ЄС; статистико-економічний метод для аналізу динаміки показників страхового ринку та діяльності страхової компанії «ТАС Life» та інші загальнонаукові та спеціальні методи.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні результати та положення кваліфікаційної роботи були апробовані та викладені в доповідях на наступних наукових заходах:

1. Основні проблеми та перспективи страхування життя в Україні. Фінансові інструменти регіонального розвитку: Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з нагоди 30-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту, 24 жовтня 2024 р. Житомир: Поліський національний університет.

2. Перспективи росту страхування життя після завершення війни в Україні. Матеріали міжнарод. науково-практичної конференції молодих вчених «Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України», 25 лютого 2025 р., Ірпінь. Державний податковий університет.

Практичне значення дослідження полягає у формуванні рекомендацій для СК «ТАС Life» щодо вдосконалення страхування життя в умовах економічної невизначеності, зокрема в частині підвищення клієнтської довіри, оптимізації продуктів і зміцнення ринкових позицій.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи охоплює вступ, один теоретичний та два практичних розділи, кожен із яких завершується відповідними висновками. У завершенні подано загальні висновки та список використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 26 сторінок комп'ютерного тексту, включає 9 таблиць та 4 рисунки. До списку використаних джерел входить 43 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО - ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

Страховання життя виконує функцію фінансового захисту, слугуючи своєрідною «подушкою безпеки», яка сприяє формуванню впевненості у завтрашньому дні. Воно стимулює усвідомлення особистої відповідальності за добробут близьких, адже одним із ключових завдань цього виду страхування є саме фінансове забезпечення родини у разі втрати годувальника. Матеріальні ресурси, що формуються в межах страхового договору, виступають засобом виявлення турботи, здатним забезпечити підтримку навіть у разі смерті застрахованої особи

Метою страхування життя є не лише особистий захист, а передусім гарантування стабільності та фінансової безпеки родини в умовах підвищених життєвих ризиків. Його ключовими рисами є довгостроковість дії договорів, можливість формування накопичень та забезпечення економічного захисту фізичних осіб і членів їхніх сімей. Такий підхід дає змогу поєднувати страхову підтримку в непередбачених ситуаціях з фінансовим плануванням на перспективу.

Історія страхування життя бере свій початок ще в античності. У Стародавньому Римі з'явилися перші форми фінансового захисту сімей і спадкоємців у разі втрати годувальника. У сучасному розумінні страхування життя почало формуватись у Європі XVIII століття, на тлі індустріалізації та становлення капіталістичної економіки [31]. В Україні традиції страхування життя мають глибоке коріння: ще до початку XX століття послуги в цій сфері надавали як державні, так і приватні структури. Після здобуття незалежності в 1991 році галузь страхування життя почала активно відновлюватися, демонструючи поступове зростання попри економічні труднощі [31, 40].

Страховання життя виконує низку важливих функцій, які відображають його соціально-економічну роль у суспільстві (табл. 1.1.) У науковій літературі існує різноманіття підходів до визначення функцій страхування життя.

Таблиця 1.1

Функції страхування життя

Функція	Суть функції	Приклади реалізації
1. Ризикова	Забезпечує фінансовий захист на випадок смерті, нещасного випадку, інвалідності тощо.	Страхова компанія виплачує кошти сім'ї застрахованого у разі його смерті.
2. Заощаджувальна	Дозволяє накопичити кошти протягом певного періоду часу до досягнення застрахованою особою визначеного віку або події.	Застрахована особа отримує накопичену суму при досягненні пенсійного віку.
3. Інвестиційна	Частина страхових внесків інвестується у фінансові інструменти, що забезпечує приріст капіталу.	Компанія інвестує частину коштів клієнтів у держоблігації, акції, депозити тощо.
4. Соціального захисту	Виконує роль додаткового джерела забезпечення у складних життєвих ситуаціях, доповнюючи систему державного соціального страхування.	Допомога в разі втрати годувальника або отримання коштів при інвалідності чи тяжкій хворобі.

Джерело: складено за [31].

Деякі дослідники акцентують увагу на його економічній природі, інші – на соціальному аспекті. Наприклад, О.І. Фарат у своїй праці зазначає, що страхування життя виконує такі основні функції: ризикову, заощаджувальну, інвестиційну та соціального захисту. Він підкреслює, що ці функції сприяють забезпеченню фінансової стабільності та соціального захисту населення [31]. З іншого боку, Т.І. Стецюк вважає, що страхування життя має не лише економічну, але й соціальну природу, оскільки виконує функції, спрямовані на забезпечення безпеки та добробуту населення. Вона підкреслює, що страхування життя сприяє формуванню довгострокових інвестиційних ресурсів, що є важливим для економіки країни [25].

Сфера страхування життя в Україні функціонує в межах чітко визначеного правового поля, що забезпечує її стабільність і прозорість. Основним нормативно-правовим актом, який регулює діяльність страхових компаній, є Закон України «Про страхування» [21]. Він встановлює ключові принципи організації страхової справи, описує права та обов'язки як страхувальників, так і страховиків, визначає умови укладання договорів, порядок здійснення страхових виплат, а також вимоги до формування страхових резервів.

Контроль за дотриманням положень цього закону та іншого фінансового законодавства у сфері страхування життя здійснює Національний банк України.

НБУ виконує функції нагляду, ліцензування та моніторингу діяльності страхових компаній, сприяючи забезпеченню їхньої фінансової стійкості, прозорості та захисту прав споживачів страхових послуг.

Фінансова стабільність та надійність страховиків значною мірою залежать від ефективної побудови їхньої фінансової моделі. Така модель включає три ключові компоненти: збір страхових премій, формування страхових резервів і здійснення інвестиційної діяльності. Страхові премії повинні встановлюватися на основі точного оцінювання ризиків, враховуючи вік, стан здоров'я застрахованих осіб та інші чинники. Резерви, сформовані з премій, мають бути достатніми для покриття майбутніх зобов'язань перед клієнтами. Їхнє інвестування дозволяє компаніям не лише зберігати кошти, а й отримувати прибуток, що підвищує фінансову спроможність та створює додаткові вигоди для клієнтів.

Фінансова модель страхової компанії життя є комплексною системою, що ґрунтується на взаємодії ключових елементів, які забезпечують її стабільність, платоспроможність та здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами, як детально представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Ключові елементи фінансової моделі страхової компанії життя

Елемент фінансової моделі	Опис
Страхові премії	Платежі, що їх сплачують клієнти. Залежать від віку, стану здоров'я, тривалості договору та ризиків. Коректне оцінювання ризиків важливе для платоспроможності компанії.
Страхові резерви	Кошти, які компанії відкладають для майбутніх виплат. Формуються зі страхових премій і можуть інвестуватися для отримання доходу.
Інвестиційна діяльність	Інвестування резервів з метою отримання прибутку, зниження витрат і забезпечення додаткової вигоди для клієнтів.

Джерело: складено за [23].

У цій стійкості лежать три взаємопов'язані складові: страхові премії, резервні фонди та інвестиційна діяльність. Кожна з них відіграє критично важливу роль у забезпеченні безперебійної роботи та розвитку компанії. Страхові премії є першочерговим джерелом надходжень, їхнє правильне

визначення на основі оцінювання ризиків забезпечує стабільну фінансову базу та покриття витрат. Формування страхових резервів є фундаментальним принципом, що гарантує виконання зобов'язань перед клієнтами навіть у несприятливих умовах, діючи як фінансова «подушка безпеки». Паралельно, ефективне інвестування тимчасово вільних коштів резервів є потужним джерелом підвищення прибутковості компанії та може створювати додаткову вартість для застрахованих осіб. Таким чином, гармонійна взаємодія цих трьох елементів – правильне збирання премій, формування адекватних резервів та їхнє ефективне інвестування – формує основу платоспроможності, довгострокової стійкості та конкурентоспроможності страхової компанії на динамічному ринку. У науковій літературі існують різні підходи до оцінки ролі страхування життя. Деякі дослідники акцентують увагу на його соціальній функції — як важливому інструменті забезпечення добробуту родини в разі непередбачуваних подій, таких як смерть чи інвалідність годувальника. Цей підхід підкреслює значення страхування життя як елементу соціального захисту, що доповнює або навіть замінює державну систему забезпечення [4]. Натомість інші вчені розглядають страхування життя передусім як частину особистого фінансового планування, зосереджуючись на його інвестиційному потенціалі, можливості накопичення капіталу, податкових перевагах і стабільному довгостроковому доході. Обидві точки зору мають право на існування, адже сучасні страхові продукти дедалі частіше поєднують у собі елементи захисту, заощадження та інвестування.

Висновки до Розділу 1

1. Страхування життя – це не лише інструмент фінансового захисту в разі втрати годувальника, а й засіб забезпечення впевненості в майбутньому. Його розвиток в Україні, що бере початок ще з дореволюційного періоду, свідчить про сталі традиції цієї сфери. Сучасне страхування життя поєднує захист, заощадження та інвестування, що робить його універсальним механізмом соціальної та економічної стабільності для населення.

2. Функціональне наповнення страхування життя охоплює не лише компенсацію ризиків, а й формування довгострокових заощаджень, інвестування коштів і забезпечення соціального захисту. Така багатогранність дозволяє цьому виду страхування ефективно реагувати на потреби як окремої особи, так і суспільства в цілому, посилюючи його значення у системі фінансової безпеки.

3. Фінансова модель страхової компанії життя ґрунтується на трьох базових компонентах: страховій премії, резервному фонді та інвестиційній діяльності. Їхня взаємодія забезпечує фінансову стабільність компанії, її здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами та створювати додаткову економічну цінність, що є критично важливим для довгострокового функціонування та конкурентоспроможності на ринку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розвиток ринку страхування життя в Україні потребує ретельного аналізу, враховуючи зростання фінансової свідомості, потребу в довгостроковій стабільності, а також воєнні, демографічні та економічні виклики. Прагнення України до євроінтеграції зумовлює необхідність вивчення досвіду країн ЄС у формуванні цього ринку. Проаналізуємо основні показники розвитку страхування життя в Україні та країнах ЄС (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз основних показників розвитку страхування життя в Україні та країнах ЄС у 2023 р.

Показники	Україна	Середнє по ЄС	Мінімальне значення (країна)	Максимальне значення (країна)
Кількість страхових компаній	53 (10 зі страхування життя)	~114	8 (Латвія)	549 (Німеччина)
Частка премій на страхування життя у загальному обсязі валових премій, %	11%	~49,5%	~8% (Ісландія)	~82,6% (Швеція)
Рівень валових страхових виплат, %	36%	~70%	~43,6% (Люксембург)	~104,1% (Нідерланди)
Проникнення страхування (% від ВВП)	~1,5%	~7,4%	~0,9% (Латвія)	~11,4% (Фінляндія)
Щільність страхування (євро на 1 особу)	~29 €	~2022 €	~97 € (Румунія)	~81 551 € (Ліхтенштейн)
Частка зайнятих у страхуванні до загальної кількості зайнятого населення, %	~1,5%	~0,45%	~0,07% (Туреччина)	~1,79% (Люксембург)

Джерело: складено за [11, 14, 24, 38, 39].

Ринок страхування життя в Україні є недостатньо розвинутим, порівняно з ЄС: частка у преміях лише 11% (ЄС - 50%), що свідчить про низький попит та орієнтацію на майнове/автострахування. Рівень виплат нижчий (36% проти 70% у ЄС), вказуючи на обмежене покриття та низьку довіру. Показник проникнення страхування (1,5% ВВП) є одним з найнижчих у Європі (Фінляндія – >11%), що

свідчить про слабкий вплив сектору на економіку. Середні витрати на особу в Україні становлять 29 євро проти >2000 євро в ЄС, що пояснюється низькими доходами та недостатньою фінансовою обізнаністю.

Зайнятість у страхуванні в Україні становить 1,5% від усіх працюючих – значно вище за середній рівень ЄС (0,45%), хоча це може бути завищено через включення суміжних професій. У ЄС розвиток страхування життя підтримується вищою фінансовою грамотністю, держпідтримкою, податковими пільгами та культурою, фінансової відповідальності, тоді як в Україні ці чинники відсутні.

Щоб глибше зрозуміти тенденції розвитку ринку страхування життя в Україні, важливо проаналізувати зміну кількості спеціалізованих страхових компаній упродовж останніх років. Така динаміка безпосередньо відображає загальний стан галузі, рівень її стабільності, привабливість для інвесторів і вплив зовнішніх факторів, зокрема економічних та соціально-політичних. Нижче наведено графік (рис. 2.1), який ілюструє, як змінювалася кількість страхових компаній зі страхування життя в Україні з 2020 по 2024 рік.

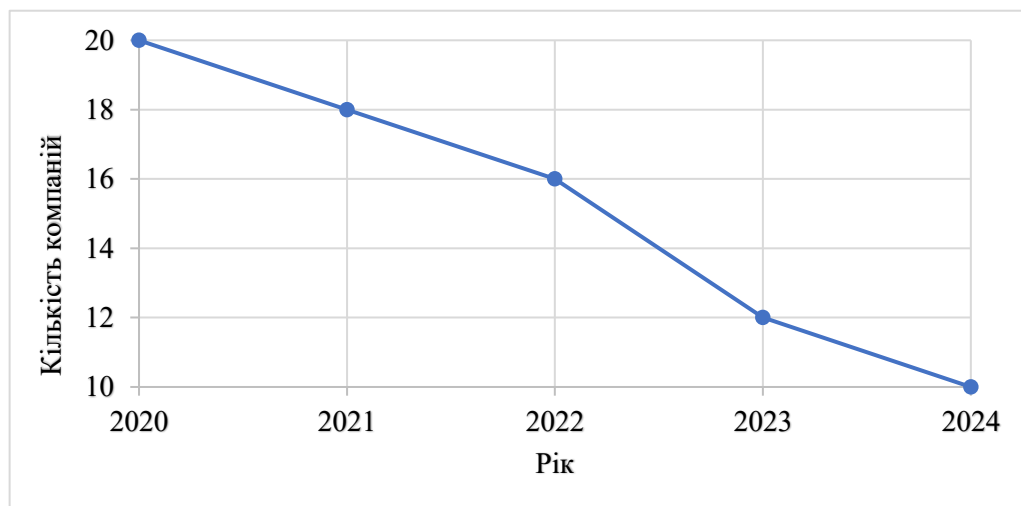

Рис. 2.1 Динаміка страхових компаній зі страхування життя в Україні у 2020 - 2024р.

Джерело: складено за [5].

З рис. 2.1 видно чітку динаміку: за п'ять років український ринок страхування життя втратив половину своїх гравців, їхня кількість зменшилася з 20 до 10 компаній. Це зумовлено наслідками повномасштабної війни, яка призвела до падіння економічної активності та зниження платоспроможності населення. Додатково, посилення нормативних вимог НБУ спричинило вихід невідповідних компаній, а

також відбувалися злиття та добровільні ліквідації через нерентабельність. Це скорочення відображає концентрацію та очищення ринку від слабких гравців. Очікується, що в результаті залишаться стійкі та надійні компанії, здатні адаптуватися до складних умов.

Проведемо більш детальний аналіз розвитку страхування життя в Україні. Нижче наведено узагальнені дані щодо обсягів премій, виплат, частки ринку та проникнення страхування життя у ВВП та рівень виплат за період 2020-2024 років (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2

**Аналіз основних показників зі страхування життя
в Україні у 2020-2024 рр.**

Рік	Валові страхові премії, млн грн	Валові страхові виплати, млн грн	Рівень виплат, %	Частка у загальному страховому ринку, %	Частка премій у ВВП, %
2020	5 017,1	1 800,0	35,9	10,0	0,12
2021	5 883,0	2 100,0	35,7	10,5	0,11
2022	4 504,2	2 300,0	51,1	9,0	0,09
2023	5 150,0	2 500,0	48,5	10,2	0,10
2024	5 720,0	2 800,0	49,0	10,8	0,11

Джерело: складено за [10, 15, 16].

Аналіз динаміки валових страхових премій та виплат зі страхування життя в Україні за 2020-2024 роки свідчить про поступове відновлення ринку після спаду у 2022 році, що був спричинений повномасштабною війною. У 2020 році обсяг валових страхових премій становив 5 017,1 млн грн, а вже у 2024 році зріс до 5 720,0 млн грн, що свідчить про позитивну динаміку та відновлення довіри населення до довгострокових страхових продуктів.

Валові страхові виплати також демонструють стабільне зростання: з 1 800,0 млн грн у 2020 році до 2 800,0 млн грн у 2024 році. Це може свідчити як про зростання кількості укладених договорів, так і про збільшення випадків настання страхових подій у зв'язку з підвищенням загального рівня ризиків у країні. У 2024 році рівень виплат у страхуванні життя становив близько 49%, що є високим показником. Це свідчить про високу відповідальність страховиків,

їхню здатність виконувати зобов'язання та соціальну спрямованість цього виду страхування, повертаючи майже половину премій клієнтам.

Щоб краще зрозуміти структуру ринку страхування життя в Україні, варто проаналізувати компанії-лідери за обсягом зібраних премій, оскільки цей показник відображає їхню фінансову стабільність, довіру клієнтів та ринкову активність. У табл. 2.3 подано п'ять провідних страхових компаній за обсягом премій у 2023 році, що дозволяє оцінити розподіл сил і виділити ключових гравців.

Таблиця 2.3

**Топ-5 страхових компаній зі страхування життя в Україні
за обсягом премій у 2023 р.**

№	Страховик	Премії 2023, тис. грн
1	МЕТЛАЙФ	2 488 695
2	ТАС	581 757
3	ГРАВЕ УКРАЇНА СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ	580 367
4	PZU УКРАЇНА СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ	401 220
5	УНІКА ЖИТТЯ	357 247

Джерело: складено за [21].

Дані табл. 2.3 показують, що ринок страхування життя в Україні зосереджений у руках кількох ключових гравців. Абсолютним лідером є компанія МЕТЛАЙФ, яка значно випереджає конкурентів за обсягом премій. Інші компанії, як-от ТАС, Граве Україна, PZU Україна та УНІКА Життя, демонструють стабільні позиції, що свідчить про відносну концентрацію ринку та високий рівень довіри до обмеженого кола надійних страховиків. Таблиця 2.4. демонструє інформацію про найбільших страхових компаній зі страхування життя в Україні за обсягами виплат та викупних сум.

Таблиця 2.4

**Топ -5 страхових компаній зі страхування життя в Україні за
обсягом виплат у 2023 р.**

№	Страховик	Виплати, тис. грн	Викупна сума, тис. грн
1	МЕТЛАЙФ	516 664	106 683
2	ТАС	261 618	37 040
3	ГРАВЕ УКРАЇНА СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ	214 659	19 509
4	УНІКА ЖИТТЯ	82 965	29 665
5	ARX LIFE	68 796	8

Джерело: складено за [21].

Аналіз найбільших страховиків життя в Україні за обсягами виплат та викупних сум свідчить про значні відмінності між компаніями у їх здатності здійснювати виплати клієнтам. Компанія МЕТЛАЙФ лідирує за величиною виплат (516 664 тис. грн), що підтверджує її позицію на ринку як одного з найбільших і найбільш стабільних гравців у сегменті страхування життя в Україні.

Також варто відзначити ТАС, яка займає друге місце за виплатами (261 618 тис. грн), хоча її викупна сума значно менша порівняно з лідером. Інші компанії, такі як ГРАВЕ УКРАЇНА СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ та УНІКА ЖИТТЯ, хоча й мають менші обсяги виплат, все ж займають помітне місце на ринку.

Аналіз діяльності СК «ТАС Life» підтверджує її стабільне зростання та посилення позицій як провідного гравця на ринку страхування життя України протягом останніх трьох років. Компанія активно розвиває сегмент накопичувального страхування, на який припадає понад 80% страхових премій. Основні показники діяльності СК «ТАС Life» за 2022-2024 роки наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Аналіз динаміки страхових премій і виплат СК «ТАС Life» у сфері
страхування життя у 2022 - 2024 роках, млн грн**

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Зміни 2024/2022, %
Страхові премії	3 538,0	4 177,4	4 881,3	37,97
Страхові виплати	1 340,0	1 658,9	1 975,3	47,41
Рівень виплат, %	37,87	39,71	40,46	6,84
Страхові резерви, млн грн	3 013,5	3 785,6	4 201,5	39,42
Частка на ринку страхування життя (за обсягом резервів), %	18,6	20,1	21,3	2,7
Основний продукт (накопичувальне страхування), %	78	80	81	3

Джерело: складено за [18].

У 2022-2024 роках СК «ТАС Life» демонструвала стабільне зростання: страхові премії зросли на 37,97%, виплати – на 47,41%, що підвищило рівень виплат з 37,87% до 40,46%. Це свідчить про покращення якості захисту, але

потребує контролю ризиків. Страхові резерви компанії зросли на 39,42%, підтверджуючи фінансову стійкість, а частка компанії на ринку за резервами збільшилась з 18,6% до 21,3%. Основний напрям – накопичувальне страхування, частка якого зростає до 81%.

З огляду на стратегічну орієнтацію СК «ТАС Life» на накопичувальне страхування, наступна діаграма відображає структуру портфеля компанії у 2023 році (рис. 2.2).

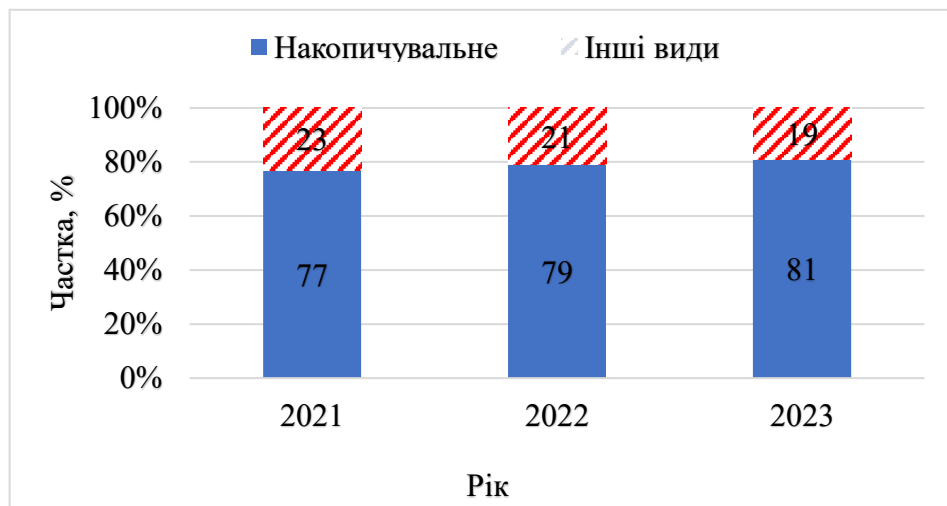

Рис. 2.2 Структура страхового портфеля та динаміка накопичувального страхування СК «ТАС Life»

Джерело: складено за [18].

Така структура демонструє пріоритетність довгострокових страхових продуктів, орієнтованих на накопичення капіталу. Що забезпечує фінансову стабільність компанії та формує довіру з боку клієнтів. Аналіз структури страхового портфеля СК «ТАС Life» за 2021-2023 роки свідчить про стабільне зростання частки накопичувального страхування – з 77% у 2021 році до 81% у 2023 році. Це вказує на зростаючий попит на довгострокові страхові продукти із заощадженням та стратегічний акцент компанії на накопичувальних програмах. Така динаміка відображає підвищення фінансової обізнаності населення та інтерес до інструментів захисту й накопичення капіталу в умовах економічної невизначеності.

Тенденція свідчить про стратегічний фокус СК «ТАС Life» на довгострокових накопичувальних продуктах. Зростання їх частки відображає

інтерес клієнтів до заощадження і фінансового захисту, а також успішність компанії у забезпеченні стабільності страхового покриття. Це зміцнює позиції «ТАС Life» як одного з лідерів ринку страхування життя в Україні.

Для оцінки становища та перспектив СК «ТАС Life» доцільно проаналізувати внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на її діяльність. В умовах війни, економічної нестабільності та зростаючої потреби у фінансовому захисті важливо оцінити сильні й слабкі сторони компанії, а також можливості й загрози. З цією метою застосовується SWOT-аналіз, що дозволяє визначити конкурентну позицію та напрями подальшого розвитку компанії (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

SWOT-аналіз СК «ТАС Life» у сегменті страхування життя

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Лідерство на ринку за преміями та резервами	Вузька продуктова спеціалізація (накопичувальне страхування)
Стабільне зростання фінансових показників	Залежність від економічної стабільності
Висока довіра клієнтів і міцна репутація	Низький рівень цифровізації
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
Зростання інтересу до фінансового планування	Економічна нестабільність і воєнні дії
Підвищення фінансової грамотності	Посилення конкуренції іноземних компаній
Розвиток цифрових каналів продажу	Регуляторні зміни

Джерело: складено за [21, 18, 37, 20, 40].

СК «ТАС Life» – один із провідних і найстійкіших гравців ринку страхування життя в Україні. Компанія демонструє стабільне зростання, активно розвиває онлайн-сервіси та впроваджує інновації, що допомагає розширювати клієнтську базу. Водночас вона стикається з викликами через вузьку продуктову лінійку, залежність від економіки та недостатню цифровізацію. Проте зростання фінансової грамотності та розвиток цифрових каналів відкривають перспективи для подальшого розвитку, незважаючи на економічну нестабільність і посилення конкуренції.

Висновки до розділу 2

1. Порівняльний аналіз показав значне відставання ринку страхування життя України від ЄС за рівнем проникнення, обсягами премій та довірою населення. В ЄС страхування життя широко використовується для накопичення та захисту, тоді як в Україні цей сегмент лише формується через невисокі доходи громадян, низьку фінансову грамотність, слабку держпідтримку та недовіру до страхових компаній.

2. Ринок страхування життя в Україні адаптується і стабілізується попри війну. Хоча кількість компаній зменшилась через нестабільність і посилення регулювання, фінансові показники поступово відновлюються, а рівень виплат стабілізується. Висока концентрація ринку свідчить про стійкість ключових гравців. Незважаючи на обмежений розвиток під час війни, стабільність є позитивним сигналом для майбутнього зростання, у разі припинення військових дій.

3. «ТАС Life» – великий гравець українського ринку страхування життя з гнучкою стратегією, широким асортиментом продуктів і ефективною агентською мережею. Компанія стабільно зростає за преміями та договорами, надійно виконує зобов'язання, підтверджуючи перспективність галузі.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОГНОЗ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Сектор страхування життя в Україні має значний потенціал для розвитку у середньостроковій перспективі. Зростаючий попит на довгостроковий фінансовий захист, активізація інтересу до накопичувальних продуктів та поступова стабілізація макроекономічної ситуації створюють сприятливі умови для подальшого розширення ринку. Водночас активному розвитку цього сегмента перешкоджає воєнний стан, що не лише посилює загальний рівень економічної нестабільності, а й знижує фінансову активність і доходи населення, відсуваючи страхування життя на другий план у пріоритетах домогосподарств [20, 40].

Страхування життя є ключовим інструментом фінансового захисту, що поєднує страхові та інвестиційні можливості. В Україні цей ринок має великий потенціал, але його розвиток гальмують численні проблеми. Нижче ми розглянемо основні виклики (табл. 3.1.), що стоять перед страхуванням життя, та окреслимо перспективи його зростання.

Таблиця 3.1.

Аналіз проблем і рішень для розвитку страхування життя в Україні

Категорія	Проблеми	Можливі рішення
Фінансова грамотність	Низький рівень обізнаності населення щодо суті та переваг страхування життя.	Проведення широкомасштабних освітніх та інформаційних кампаній для підвищення фінансової грамотності громадян.
Економічні фактори	Зниження купівельної спроможності громадян внаслідок інфляції та економічних криз.	Досягнення економічної стабілізації та зростання реальних доходів населення.
Довіра до ринку	Негативний досвід попередніх банкрутств страхових компаній підриває довіру.	Забезпечення прозорості діяльності компаній та впровадження незалежного моніторингу для відновлення довіри.
Регуляторне середовище	Недостатній державний контроль за діяльністю страховиків.	Удосконалення законодавчої бази та посилення державного нагляду за страховим ринком.
Інвестиційний дохід	Обмежені можливості для ефективного інвестування страхових премій.	Розширення спектра доступних та надійних фінансових інструментів для інвестування.

Продовження. табл. 3.1

Політична нестабільність	Вплив військових ризиків на умови страхування.	Розробка нових страхових продуктів, що враховують та мінімізують ризики, пов'язані з військовими діями.
Технології	Низький рівень цифровізації та автоматизації страхових послуг.	Розробка та впровадження сучасних онлайн-платформ, мобільних додатків та автоматизованих систем для оформлення полісів.
Страхові продукти	Недостатня адаптація страхових продуктів до сучасних потреб споживачів.	Створення гнучких, короткострокових та індивідуалізованих страхових програм.

Джерело: складено за [1, 5, 6, 40].

Розвиток страхування життя в Україні стикається з низкою ключових перешкод: низька фінансова грамотність, економічна нестабільність та недостатня довіра до ринку. Ці фактори обмежують попит та стримують зростання.

Існують чіткі шляхи подолання викликів: вдосконалення регулювання, цифровізація, розширення інвестиційних можливостей та адаптація продуктів. Системний підхід та скоординовані зусилля допоможуть відновити довіру, підвищити обізнаність та реалізувати потенціал страхування життя в Україні.

В умовах невизначеності роль страхування життя як інструменту фінансового захисту зростає. Продукти з урахуванням військових ризиків і гнучкими умовами можуть стимулювати розвиток ринку, посилити захист громадян, сприяти економічній стабільності та залученню інвестицій.

Аналізуючи динаміку валових страхових премій у секторі страхування життя в Україні за останні роки, спостерігається поступове відновлення після падіння в 2022 році, спричиненого широкомасштабною війною. Показники 2023 та 2024 років демонструють сталу позитивну динаміку, що дає підстави для побудови подальшого прогнозу. З огляду на це, на наступному графіку (рис. 3.1) представлено як фактичні значення валових страхових премій по страхуванню життя в Україні за 2020 - 2024 роки, так і прогнозовані обсяги на 2025 - 2027 роки.

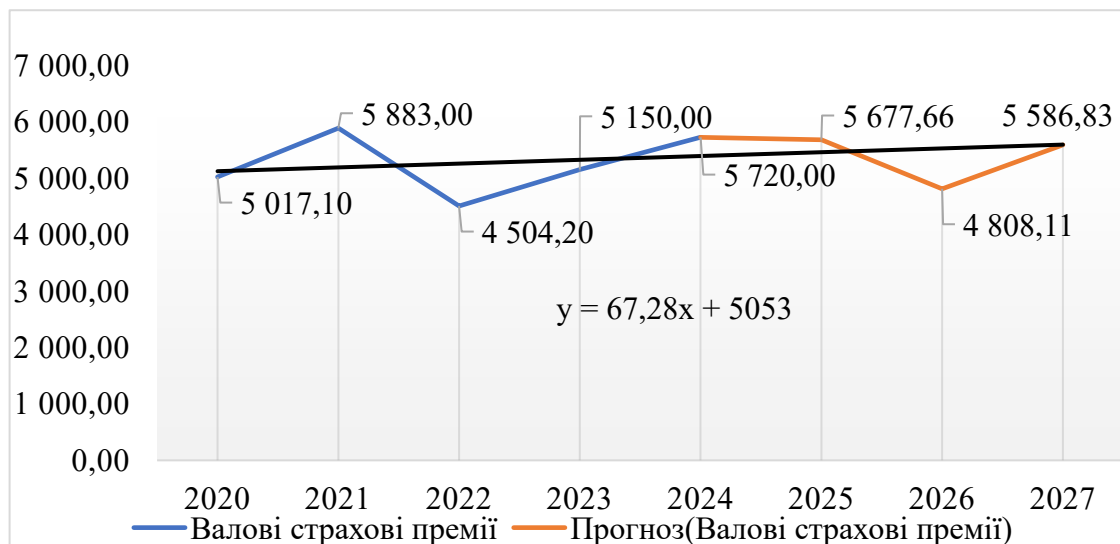

Рис. 3.1 Динаміка та прогноз валових страхових премій зі страхування життя в Україні у 2025 - 2027 рр. млн грн

Джерело: складено за [10, 15, 16].

Динаміка валових страхових премій у 2020-2023 роках відображає нестабільність ринку страхування життя. Після зростання у 2021 році (понад 5 900 млн грн) у 2022 році стався спад до 4 500 млн грн через повномасштабну війну, економічну нестабільність, падіння доходів населення та зниження попиту на страхові продукти.

У 2023 році спостерігається відновлення ринку до рівня понад 5 700 млн грн. Це свідчить про адаптацію страхового ринку до умов війни та, можливо, про зростання попиту на страхові продукти як засобу фінансового захисту в умовах високої невизначеності.

Прогнозні дані на 2024-2027 роки демонструють помірне зниження у 2025 році (до 5 677,66 млн грн), подальше падіння у 2026 році (до 4 808,11 млн грн), але потім прогнозується відновлення до 5 586,83 млн грн у 2027 році. Це може свідчити про очікування поступової стабілізації економіки та ринку страхування.

Загалом, трендова лінія (рівняння: $y = 67,28x + 5053$) свідчить про повільне, але позитивне зростання валових страхових премій в Україні у довгостроковій перспективі. Проте коливання, зокрема різке зниження в 2022 і 2026 роках, демонструють вразливість ринку до зовнішніх кризових чинників, таких як війна.

Розглянемо графік (рис. 3.2.), який ілюструє динаміку валових страхових виплат в Україні з 2020 року, а також містить прогноз на майбутні роки до 2027 року.

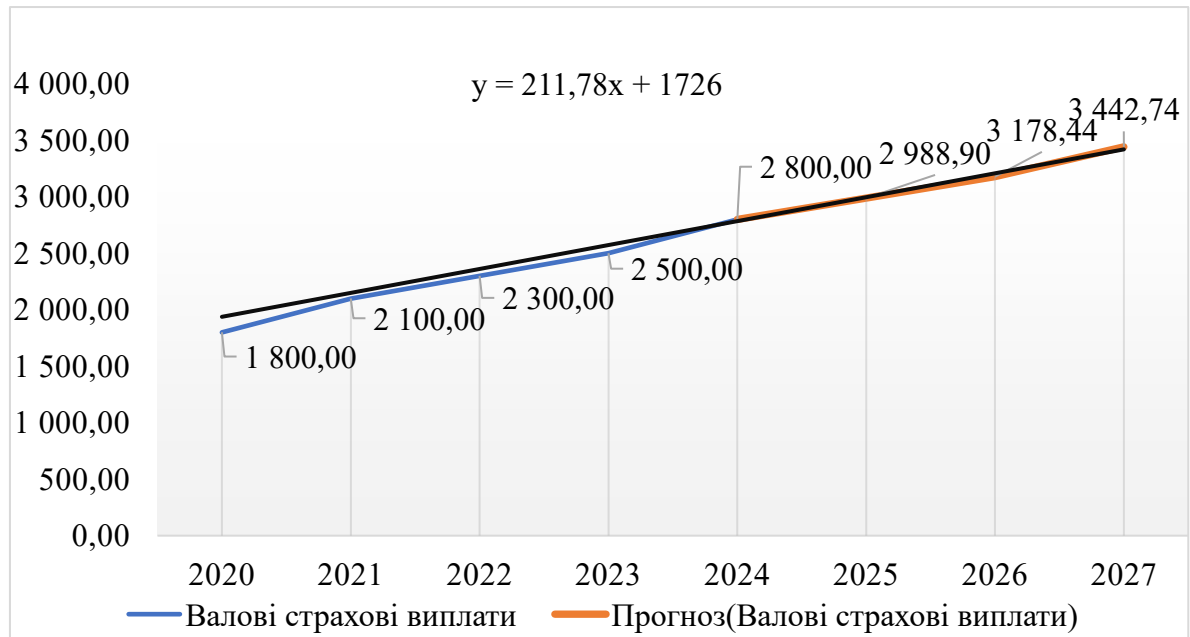

Рис. 3.2 Динаміка та прогноз валових страхових виплат в Україні у 2025-2027 рр. млн грн

Джерело: складено за даними [10, 15, 16].

Як показано на графіку (рис. 3.2), у 2020–2023 роках в Україні спостерігалось зростання валових страхових виплат — з 1 800 млн грн до 2 800 млн грн. Прогноз до 2027 року передбачає подальше зростання до 3 442,74 млн грн. Трендова лінія $y = 211,78x + 1726$ підтверджує середнє щорічне збільшення виплат на близько 212 млн грн.

Значне зростання страхових виплат частково пояснюється впливом повномасштабної війни з 2022 року. Військові дії призвели до збільшення страхових випадків, пов'язаних зі смертністю, інвалідністю та втратою працездатності, що збільшило навантаження на страховиків та суми виплат.

У період нестабільності зростає потреба у фінансовому захисті, стимулюючи ринок. Люди частіше укладають договори та звертаються за виплатами. Зростання виплат також може бути зумовлене інфляцією, що

збільшує номінальні компенсації, та вдосконаленням механізмів врегулювання страхових випадків.

Таким чином, зростання валових страхових виплат є логічним наслідком як макроекономічних і соціальних змін, викликаних війною, так і поступового розвитку страхового ринку в умовах кризи.

Висновки до розділу 3

1. Поточний стан і тенденції життєвого страхування в Україні стримуються низькими доходами громадян та невисокою фінансовою грамотністю у сфері страхування життя, економічною нестабільністю і недовірою. Проте, системний підхід, що включає підвищення обізнаності, посилення нагляду, цифровізацію та гнучкі продукти, здатен подолати ці виклики й реалізувати значний потенціал ринку, особливо в умовах воєнних ризиків.

2. Динаміка валових страхових премій у страхуванні життя в Україні демонструє нестабільність через війну. У 2021 році премії становили 5 900 млн грн, у 2022 – впали до 4 500 млн грн, але у 2023 ринок частково відновився (понад 5 700 млн грн). Прогноз на 2025-2026 роки передбачає зниження (до 5 677,66 млн грн і 4 808,11 млн грн), з подальшим відновленням у 2027 році (5 586,83 млн грн). Попри коливання, у довгостроковій перспективі динаміка залишається позитивною.

3. У 2020-2023 роках валові страхові виплати у страхуванні життя в Україні стрімко зросли з 1 800 млн грн до 2 800 млн грн, значною мірою через вплив війни. Прогноз до 2027 року передбачає подальше зростання до 3 442,74 млн грн, із середньорічним збільшенням близько 212 млн грн. Це свідчить про збереження високого попиту на страхові виплати в умовах тривалої нестабільності.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що страхування життя є багатофункціональним інструментом фінансового забезпечення, формування соціальної впевненості та економічної стабільності. Його історичні витoki в Україні сягають дореволюційного періоду. Сучасні програми зі страхування життя інтегрують ризиковий захист, накопичення та інвестування, забезпечуючи довгострокові заощадження та сприяючи соціально-економічній безпеці населення.

2. Досліджено, що фінансова модель компаній зі страхування життя базується на трьох елементах: страхових преміях, резервних фондах та інвестиційній діяльності. Їх взаємодія забезпечує капітальну основу, дозволяє вчасно виконувати зобов'язання та генерувати додаткову вартість, що є запорукою стійкості та конкурентоспроможності на ринку страхування.

3. Проведений аналіз свідчить про суттєве відставання ринку страхування життя в Україні від країн ЄС. У 2023 році частка страхування життя в Україні становила лише 10,2% (ЄС ~50%), рівень виплат – 36% (ЄС >70%), а проникнення – 1,5%. Середні витрати на особу в Україні сягали лише 29 євро проти понад 2000 євро в ЄС. Тоді як у країнах ЄС розвиток підтримується високою фінансовою грамотністю, ефективним регулюванням та податковими стимулами, в Україні сектор стикається з браком інформованості, обмеженою державною підтримкою та недовірою до страхових компаній.

5. Визначено, що попри негативний вплив воєнного стану, український ринок страхування життя демонструє ознаки адаптації та стабілізації. У 2020-2024 роках кількість учасників скоротилася з 20 до 10 компаній через складну макроекономічну ситуацію та посилення регуляторних вимог НБУ. Водночас ключові фінансові показники свідчать про позитивну динаміку: обсяг валових страхових премій збільшився з 5 017,1 млн грн до 5 720,0 млн грн, а виплат – з 1 800,0 млн грн до 2 800,0 млн грн. Рівень виплат у 2024 році досяг 49,0%, що вказує на збільшення страхових випадків. Значна концентрація ринку свідчить

про домінування стабільних компаній, здатних ефективно працювати в кризових умовах.

6. Установлено, що ПрАТ «СК «ТАС Life» посідає провідні позиції на ринку страхування життя України завдяки адаптивності, широкому асортименту продуктів та ефективній дистрибуційній мережі. Упродовж 2022-2024 років компанія демонструвала стійку позитивну динаміку: обсяг премій зріс на 37,97% (до 4 881,3 млн грн), виплат – на 47,41% (до 1 975,3 млн грн). Рівень виплат підвищився з 37,87% до 40,46%, а страхові резерви збільшились на 39,42%, що свідчить про посилення фінансової надійності. Частка компанії на ринку зросла з 18,6% до 21,3%, підтверджуючи її лідерство. Домінування накопичувального страхування (зростання з 77% до 81%) вказує на стратегічну орієнтацію на довгострокові послуги та високу довіру клієнтів.

7. Визначено, що низькі доходи наших громадян, невисока фінансова грамотність, економічна нестабільність, недовіра громадян є – основними бар'єрами для розвитку страхування життя в Україні. Однак комплексний підхід, що включає фінансову освіту (зі шкільної лави), посилення регуляторного контролю НБУ, активну цифровізацію та розробку простих доступних продуктів, здатні подолати ці виклики, особливо актуальні в умовах зростання попиту на фінансовий захист через воєнні ризики.

8. Здійснено прогноз динаміки валових страхових премій та виплат зі страхування життя в Україні на 2025-2027 роки. Передбачається зниження премій у 2025-2026 роках (до 4 808,11 млн грн у 2026), з подальшим відновленням до 5 586,83 млн грн у 2027 році, що вказує на загалом позитивну довгострокову динаміку та відновлення довіри. Прогноз також свідчить про поступове зростання страхових виплат, які сягнуть 3 442,74 млн грн у 2027 році (середньорічне збільшення близько 212 млн грн), що стане результатом збільшення клієнтів страхових компаній, відповідно, і зростання страхових виплат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз портфелів страховиків зі страхування життя за 2020-2022 роки : презентація / Національний банк України. Київ, 2023. 16 с. URL: <https://surl.li/uetakj> (дата звернення: 1.05.2025).
2. Араф'єва І. Страхування життя та здоров'я. Фінансовий захист на випадок погіршення здоров'я. *Financer.com*: веб-сайт. URL: <https://financer.com/ua/strahuvannja/zhyttja/> (дата звернення: 2.05.2025).
3. Базилевич В.Д. Страхування: підручник. Київ: Знання, 2008. 219 с.
4. Бондаренко В. А., Пустова Н. О. Функції страхування як об'єкт фінансово-правового регулювання. *Соціально-правові студії*. 2021. Вип. 3 (13). С. 163–168. URL: <https://surli.cc/sfnoux> (дата звернення: 21.05.2025).
5. Грановська І. В., Яременко Л. М., Малишко В. В. Сучасний стан та проблеми розвитку страхового ринку в умовах воєнного стану. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 81. С. 167-168. URL: http://bses.in.ua/journals/2023/81_2023/28.pdf (дата звернення: 30.04.2025).
6. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г, Пахненко О. М. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
7. Заради життя: як працює ринок life-страхування під час війни. *Speka.media* : веб-сайт. URL: <https://speka.media/zaradi-zittya-yak-pracyuje-rinok-life-strahuvannya-pid-cas-viini-937m1v> (дата звернення: 14.04.2025).
8. Лащик І., Кондрат І. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 5. С. 105-112. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/66/894.pdf> (дата звернення: 05.05.2025).
9. Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні : Біла Книга / Національний банк України. 2020. 28 с. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya>
10. Національний банк України. Обсяги активів зросли у фінансових компаній, страховиків і ломбардів – Огляд небанківського фінансового сектору. URL: <https://surl.li/asezsc> (дата звернення: 01.05.2025).

11. Національний банк України. Огляд небанківського фінансового сектору. Київ, 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nonbank-financial-sector> (дата звернення: 27.05.2025).
12. Національна асоціація страховиків України (НАСУ). Огляд страхового ринку України за 2024 рік. Київ, 2025. URL: <https://nasu.com.ua/oglyad-strahovogo-rynku-ukrayiny-za-2024-rik/> (дата звернення: 14.05.2025).
13. Обсяги послуг страховиків життя та кредитування фінкомпаніями зростали - огляд небанківського фінансового сектору за IV квартал 2023 року / Національний банк України (НБУ). Київ : НБУ, 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/obsyagi-poslug-strahovikiv-jittya-ta-kredituvannya-finkompaniyami-zrostali--oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-za-iv-kvartal> (дата звернення: 30.05.2025).
14. Огляд страхового ринку України за 2024 рік / Національна асоціація страховиків України. Київ, 2025. URL: <https://nasu.com.ua/oglyad-strahovogo-rynku-ukrayiny-za-2024-rik/> (дата звернення: 27.05.2025).
15. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. *НБУ : Фінансові ринки* : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart> (дата звернення: 30.05.2025).
16. Основні тенденції страхового ринку у 2024 році / Ліга страхових організацій України. Київ, 2025. URL: <https://uainsur.com/osnovni-tendentsii-strakhovoho-rynku-u-2024-rotsi/> (дата звернення: 27.04.2025).
17. Офіційний сайт НБУ. Основні показники діяльності страхових компаній (у розрізі установ), відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України No 835. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6> (дата звернення: 21.05.2025).
18. Підсумки діяльності страхових компаній за 2019 рік. Forinsurer: веб-сайт. Київ, 2020. URL: <https://forinsurer.com/files/file00674.pdf> (дата звернення: 30.05.2025)

19. Плетенецька С., Біблій З. Функціонування ринку особистого страхування в умовах воєнного стану в Україні. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 1 (77). С. 80-88. DOI: 10.31732/2663-2209-2025-77-80-88.

20. Проблеми розвитку страхування в Україні : науковий студентський збірник / За заг. ред. В. Й. Плиси. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. Вип. 3. 174 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/06/Probl_Rozv_Strakh_v_Ukr_Stud_Zbirn_2022.pdf (дата звернення: 05.05.2025).

21. Про страхування : Закон України від 18.11.2021. № 1909-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1909-20> (21.05.2025)

22. Рейтинг страхових компаній зі страхування життя. *Forinsurer* : веб-сайт. URL: <https://forinsurer.com/ratings/life> (дата звернення: 18.04.2025).

23. 23. Результати діяльності страхового ринку у I півріччі 2023 року / Національна асоціація страховиків України (НАСУ). Київ, 2023. URL: <https://nasu.com.ua/the-results-of-the-insurance-market-in-the-first-half-of-2023-2/> (дата звернення: 30.05.2025).

24. Русул Л. В., Федішин М. П., Лаврук Н. А. Страхування: від теорії до практики : навч. посіб. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. 288 с.

25. Статистика страхового ринку України за 2002-2024 роки. *Forinsurer* : веб-сайт. Київ, 2025. URL: <https://forinsurer.com/stat> (дата звернення: 27.05.2025).

26. Стецюк Т. І. Сутність страхування життя: значення, функції, ризики. *Наука й економіка*. 2015. Вип. 1. С. 154-160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2015_1_27 (дата звернення: 10.05.2025).

27. *TAS Life*. Офіційний сайт. Київ, 2025. URL: <https://taslife.com.ua/> (дата звернення: 27.05.2025).

28. Звіт СК «ТАС Life» за 2022-2024 роки / СК «ТАС Life». URL: <https://taslife.com.ua> (дата звернення: 27.05.2025).

29. Ткаченко Н., Кириленко С. Страхові компанії як продуценти інвестиційних фінансових послуг. *Світ фінансів*. 2023. № 2 (75). С. 31-44

30. Тринчук В. В., Кучеренко В. В. Зарубіжний досвід розвитку банкострахування. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 4. С. 166-170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2017_4_34 (дата звернення: 10.05.2025).

31. Тимчак М. В., Мінкович В. Т. Європейський досвід страхування життя та можливість його імплементації в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»* 2021, №1 (57). С. 134-140. (дата звернення: 11.05.2025).

32. Фарат О. І. Сутність страхування життя та його функції. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. Вип. 18.4. С. 242-249. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2008/18_4/242_Farat_18_4.pdf (дата звернення: 30.05.2025).

33. Фатєєва Т., Павленко О. П. Банківське страхування в Україні і за кордоном. *Фінанси, банківська система та страхування в Україні : стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Дніпро : ДДАЕУ, 2021. С. 215-217. URL: <http://surl.li/nocgq> (дата звернення: 30.05.2025).

34. Фисун І. В., Ярова Г. М. Страхування : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 230 с.

35. Цуркан І. М. Розвиток ринку страхування життя в контексті забезпечення соціального захисту населення України. *Економічний простір*. 2017. № 123. С. 127-143.

36. Чисельність наявного населення України: статистичний збірник. За ред. М. Тімоніної. Державна служба статистики, 2022. 187 с. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/05/zb_chuselnist%202021.pdf (дата звернення: 2.05.2025).

37. Що таке інвестиційне страхування і в чому його переваги у порівнянні з класичним продуктом страхування життя. *Новини Страхування* : веб-сайт. URL: <http://polis.skz.kiev.ua/index.php/news/47-ne-udalyat-shcho-take-investitsijne->

strakhuvannya-i-v-chomu-jogo-perevagi-u-porivnyanni-z-klasic (дата звернення: 30.05.2025).

38. Шиманський Н. Основні проблеми та перспективи страхування життя в Україні. Фінансові інструменти регіонального розвитку: матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з нагоди 30-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту, 24 жовтня 2024 р. Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 260-262.

39. Шиманський Н. Перспективи росту страхування життя після завершення війни в Україні. Збірник тез доповідей II Міжнарод. наук.-практичної конференції молодих вчених «Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України» Ірпінь. Державний податковий університет 26 лютого 2025 р. [Електронне видання]. С. 309-311.

40. Шубенко І. А., Стойко О. Я., Доронін Д. В., Фалімонов С. В. Детермінанти низького рівня розвитку ринку страхування життя в Україні. Бізнес Інформ. 2024. № 3. С. 305-315. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-3_0-pages-305_315.pdf (дата звернення: 30.05.2025).

41. European Insurance in Figures – 2022 data / Insurance Europe. Brussels, 2023. URL: <https://insurancееurope.eu/publications> (дата звернення: 27.05.2025).

42. European Insurance Overview Report 2023 / EIOPA. Frankfurt am Main, 2023. 128 с. URL: https://www.eiopa.europa.eu/publications/european-insurance-overview-report-2023_en (дата звернення: 5.05.2025).

43. OECD Insurance Statistics 2022 / OECD. Paris, 2023. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-insurance-statistics-2022_0512c106-en.html (дата звернення: 22.05.2025).